

שיר והודאה (2)

לו יתברך, לפיכך קרבן תודה אינו בטל לעולם (פירוש מהרז"ו על המדרש). מוסיף האדמו"ר מאו"ז"רוב בספר "באר משה": קרבן תודה שבא על הודאה אינו בטל לעתיד לבוא, משום שאף לאחר כל ההודאות שאנו מודים לו, עדיין חייבים אנחנו להודות לו על עצם הדבר שזכינו להודות לו ולהכיר בטובות שעשה לנו מה שלא כל אחד זוכה לזה להכיר בטוב. דבר דומה אומרים פעמיים בכל יום ב"מודים דרבנן": "מודים אנחנו לך וכו' על שאנחנו מודים לך". ופרש רש"י (סוטה דף מ' א' ד"ה על): על שנתת בלבנו להיות דבוקים בך ומודים לך. הרי לנו הודאה על הודאה, הודאה לה' יתברך על כך שפקח את עיני שכלנו ונתן לנו להבין שצריך להודות לו. וכך פרש הבעל שם טוב את הפסוק (תהלים ע"א כ"ג) "תרננה שפתי כי אזמרה לך", שפתי ירננו שיר ושבח לה' יתברך על עצם הדבר כי אזמרה לך. *המלקט*

טעם לתקנת תפילת 'נשמת כל חי'

הרב "בן איש חי" בספרו "בניהו" על מסכת מגילה (פרק ב' דף י"ח ע"א) מבאר את הטעם שתקנו תפילת "נשמת" ומטרת אמירתו, כהא דאיתא בגמרא, מאי דכתיב (תהלים ק"ו ב') "מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהילתו"? למי נאה למלא גבורות ה'? למי שיכול להשמיע כל תהילותיו. והקשה ה"בן איש חי": קשה, וכי כנסת הגדולה היו יכולים להשמיע כל תהילותיו, ואיך תקנו תהילות בברכות? ונראה לומר בסייעתא דשמיא, תקנו שבח "נשמת כל חי", שבו עשו גלוי דעת ומודעה דאי אפשר להשמיע כל תהילות ה', שאמרו: ואלו פינו מלא שירה כים, ולשוננו רנה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע וכו', אין אנו מספיקין להודות וכו' על אחת מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות וכו', ובזאת התהילה עשו גלוי ומודעה שכל תהילות שהם מתקנים לשמו יתברך הם קצת מן המקצת, דאי אפשר להשלים תהילותיו. וכיון דעשו גלוי דעת ומודעה זו בתהילה זו ד"נשמת כל חי", הותר להם לתקן תהילות לאל בברכות. וליכא למימר על תיקון תהילות שתקנו סימתינהו לשבחא דמרך, ואין הכי נמי כל מי שיעשה גלוי דעת ומודעה כזאת יוכל לתקן תהילות לאל יתברך.

בן איש חי

להודות על העבר ולבקש ולצעוק על העתיד

בספר "כרם שלמה" הסביר את קבלת רבי יהודה החסיד באמירת "נשמת" כסגולה על כל צרה שלא תבוא, וזה לשונו: ובטעם הדבר אפשר לומר על פי אמרם ז"ל, נתן הודאה על העבר וצועק על העתיד, והיינו על פי הידוע בשם צדיקים, וכך מובא בשם הרה"ק החוזה מלובלין במה שכתוב אצל אחר שילדה את יהודה, "ותאמר הפעם אודה את ה' וגו' ותעמוד מלדת" (בראשית כ"ט ל"ה). כי על ידי שהודתה את ה' על העבר ולא בקשה על העתיד, בזה הפסיקה את ההשפעה, ולכן "ותעמוד

הפעם אודה את ה' על פן קראת שמו יהודה" (כט. לה) בעצם עלינו להבין, מדוע לאה לא מצאה לנכון להודות על שלשת בניה הראשונים, ראובן, שמעון ולוי, ורק כשילדה יהודה קראה אותו יהודה על שם "הפעם אודה את ה'?" רש"י גילה לנו את הסוד: "הפעם אודה", שנטלתי יותר מחלקי, מעצה יש לי להודות. וכוונתו לדברי המדרש (ב"ר): לפי שהיו אמהות סבורות שזה מעמדת שלשה וזו מעמדת שלשה [שבטיים], וכיון שילדה לאה רביעי, אמרה הפעם אודה את ה'. מה הכוונה שנטלתי יותר מחלקי? וכי לא הוצרכה לומר תודה על שלשת הבנים שקיבלה? וכי הקב"ה חייב לה משהו? "מי הקדימני ואשלם" (איוב מא. ג), הקב"ה לא חייב לנו כלום! רואים מכאן, שהמובן העמוק של הודאה הוא רק בשעה שהאדם מקבל דבר שבשום אופן מגיע לו. נכון שגם את שלשת הילדים הראשונים הקב"ה לא היה חייב לתת לה, אבל מכל מקום ישנו איזה מהלך בעולם המחייב שלה יהיו שלשה ילדים. מהלך שזו מעמדת שלשה וזו מעמדת שלשה, ועל זה לא יכולה לבוא הודאה. רק כש'נטלתי יותר מחלקי' כאן באה ההודאה: "הפעם אודה את ה'". יהודה נקרא על שם ההודאה. אם היהודי מודה להקב"ה, הרי זה שניתן לו למרות שהוא לא מגיע לו. הקב"ה נתן לנו הרבה דברים: חיים ובריאות, משפחה ילדים, תורה ומצוות וכו', אבל מכל מהדברים שהקב"ה נתן לנו, ישנו דבר מיוחד שאנו מרגישים שהוא באמת לא מגיע לנו, ועל כך עלינו לתת לו הודאה מיוחדת.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון על התורה"

הכרת טובה להשם יתברך

נאמר במדרש רבה (ויקרא כ"ז י"ב): רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם רבי מנחם דגליא: לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין, וקרבן תודה אינו בטל לעולם. כל ההודיות בטלות, והודיות תודה אינן בטלות לעולם, וזהו שכתוב (ירמיה ל"ג י"א): "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות." כל הקרבנות הבאים לכפר על חטאים יבוטלו לעתיד לבוא. החטאת, האשם, ואף קרבן עולה שמכפר על הרהורי הלב לא יהיו עוד בימות המשיח, משום שבאותם ימים לא יהיה יצר הרע, כמו שאומרת הגמרא בסוף מסכת סוכה שהקב"ה ישחט את היצר הרע, בני האדם לא יחטאו ולא יהיה צורך להביא קרבנות לכפרת עוונות, אבל קרבן תודה הבא כאשר יהודי מודה לה' יתברך על הטובות שעשה עימו לא יבטל לעתיד לבוא, משום שבימים אלה לא יחסר כל טוב לבני ישראל, התורה תהיה בשפע, וכל המעדנים יהיו מצויים כעפר. לכן אז תהיה חובה גדולה יותר להקריב קרבנות תודה ולהודות

מלדת". ולזה אמרו זכרונם לברכה נותן הודאה על העבר ותיכף צועק על העתיד. ובה אפשר לפרש, למה כתיב "אז ישיר משה" בלשון עתיד, ולא כתיב "אז שר משה", כי משה רבינו כששר לה' על כל ניסי ה' בקריעת ים סוף התכוון להודות ולבקש גם על העתיד. וכן מצינו שתקנו חז"ל בתפילת "מודים דרבנן" שאומרים "ברכות והודאות וגו' על שהחייטנו וקיימתנו", ומסיימים שם על העתיד ואומרים: 'כן תחיינו ותקיימנו וכו'". והנה, גם בתפילת "נשמת" אחרי שמזכירים ומספרים נפלאות וחסדי הבורא יתברך "מלפנים ממצרים גאלתנו וכו' ומבית עבדים פדיתנו, ברעב זנתנו ובשבוע כלכלתנו, מחרב הצלתנו ומחליים רעים ורבים דליתנו", מסיימים "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ה' אלקינו, ואל תטשנו ה' אלקינו לנצח", שנותנים ההודאה על העבר וצועקים על העתיד, ועל ידי זה הקדוש ברוך הוא עומד לימין הצדיק ונושע בתפילתו.

המלקט

ולשבת את בוראי'. ומסיימים באמירת שירת הים להודות לה' על נס יציאת מצרים וקריעת הים. בתפילת שמונה עשרה תקנו חז"ל את ברכת מודים. בספר תורת חיים כתב שהסיבה שתיקנו את הברכה היא: לפי שהוא מן הנמנע שהאדם ישבח ויודה לבורא יתברך מבוקר ועד ערב, לכן תקנו חז"ל את ברכת ההודאה בתפילת ערב בוקר וצהריים, שבה כוללים כל הטובות שעושה עמנו הקב"ה. עם סיום התפילה מודה היהודי על הזכות להתפלל בתפילת עלינו לשבח. במהלך היום ישנם מאה תזכורות של הודאה, מאה ברכות, להודות לה'. תקנה זו מיוחסת לדוד המלך מחמת מעשה שהיה בימיו, שהיו מתים כל יום מאה נפשות מישראל, ולא היה ידוע למה. וחקר דוד ברוח הקודש הסיבה ונתברר לו כיון שלא משבחים ומודים כראוי. לכן תיקן לומר מאה ברכות ביום, ומאז פסקו למות.

המלקט

הלכה: קטן לענין ברכת הגומל:

כתבו האחרונים קטן אינו מחויב להודות ואפילו מצד מצות חינוך, כי אין יכול לומר הגומל לחייבים טובות, שהרי עדיין אינו בר חיובא, ואם הכוונה על אביו, אין זה מן הכבוד שכן יאמר כן.

פסקי תשובות חלק ב'

פתגם: לב מרגיש לב.

ספר "שמחלה"

חקירה: ערבות: מצוה בפני עצמה, או חלק מכל מצוה ומצוה. (מנחת אשר דברים נב.ב.)

קובץ יסודות וחקירות

סיפור: הונאת דעת: אצל הרבי מאלכסנדר נכנס יהודי קל דעת, מזלזל במצוות, שהעמיד פנים על חסיד ירא שמים. אמר לו הרבי: לא תונו את עמיתו ויראת מאלוקיך, הוה אומר: אל תונו את עמיתך על ידי העמדת פנים כאילו אתה ירא מאלוקיך. ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף כג.)

מזל טוב לבתי מרים ברכה ולבעלה אריה יעקב על לידת הבת שיזכו לגדלה לאהבת התורה.

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, מיכאל צירלי בן ג'ולייט אסתר, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, רבקה בת ליוז, רישרד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'וליי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר.

חובת ההודאה ההלל והשבח לבורא עולם בכל עת
ראוי להלל לה' על כל הטובה שעושה עמנו. ואף שאילו פינו מלא שירה וכו' לא נספיק להללו, ולו דומיה תהלה, על כל פנים בלא כלום אי אפשר, וראוי לכל אדם מעת לעת ומפקידה לפקידה להודות ולהלל את ה'. ובפרט כשמספר איזה ענין שעשה והצליח תיכף יהיה שם שמים שגור בפיו, ויאמר: שבח לאל יתברך כי הפליא חסדו לי ועד כה עזרוני לעשות כך וכך. אפילו אם יש לו יסורין יש לו להלל לה' שזכהו להיות מכלל אשר יאהב ה' יוכיח, ושאינו מכלל משלם לשונאיו, ושלא יסרו ביסורין יותר קשים ומרים, כי הוא רחום בדין וגובה חובתו של אדם בטובתו. ואם העדיף ה' לו טובה יותר על אחרים ראוי לו להלל לה' המעדיף טובו עליו שלא בזכותו רק ברחמיו ובחמלתו, כי כמה טובים ממנו חסרים כל טוב. ויכנע מאוד ויקבע בלבו אמונה שלמה כי הוא הנותן לו כח לעשות חיל ומידו הכל, ולו נתכנו עלילות.

ספר "פלא יועץ"

מצוות שטעמם הודאה: בתורה, מצוות רבות בתורה מטרתם היא ההודאה לבורא. ביניהם: ברכת המזון, כיבוד הורים, ביכורים, קרבן יולדת ברכות התורה. בפירושו הספורנו על התורה. כתוב שגם שלושת הרגלים הם שלשה זמני הודאה. פסח נועד להודיה על החירות ועל האביב, שבועות להודיה על הקציר וסוכות להודיה על האסיף כי ממנו הכל. הרמב"ן בפירושו לתורה העמיד את ההודיה כתכלית כל המצוות. כך הוא כותב: "וכוונת כל המצוות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה ראשונה, ואין לעליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו. חכמים תקנו מצוות רבות שמטרתם היא ההודאה לבורא עד שההודאה מלווה את היהודי במשך כל מהלך היום. בקומו בבוקר דבר ראשון שאומר זה 'מודה אני' על החזרת הנשמה. לאחר מכן פותח בסדרה של ברכות השחר. ברכות הודאה על כל דבר טוב שיש לנו. בתפילת שחרית תקנו חכמים לומר פסוקי דזמרה, פסוקי הודאה ושבח לבורא, הפותחים בפתיחה: 'הריני מזמן את פי להודות ולהלל

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr